

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу Сороки Віталія Анатолійовича на тему:
«Формування фінансового механізму розвитку територіальних
громад», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»**

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження

Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад є однією з ключових проблем сучасного публічного управління, від ефективного вирішення якої залежить реалізація реформи децентралізації, спроможність органів місцевого самоврядування виконувати власні та делеговані повноваження, а також досягнення цілей сталого розвитку на локальному рівні.

Практика функціонування територіальних громад в Україні засвідчує, що наявні підходи до управління місцевими фінансами часто не забезпечують належного рівня фінансової автономії, стабільності та довгострокової спроможності громад. Зберігається висока залежність місцевих бюджетів від міжбюджетних трансфертів, обмеженим залишається використання інструментів боргового, інвестиційного та проєктного фінансування, а інституційні можливості органів місцевого самоврядування щодо стратегічного фінансового планування потребують подальшого розвитку.

У цьому контексті особливої актуальності набуває наукове осмислення сутності фінансового механізму розвитку територіальних громад як цілісної системи інструментів, методів і важелів публічного фінансового управління, що зумовлює актуальність дисертаційної роботи Сороки Віталія Анатолійовича.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертація виконана відповідно до науково-дослідної теми «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах переформатування владних відносин» (державний реєстраційний номер 0120U105292) кафедри менеджменту та адміністрування НУ «Чернігівська політехніка». Тематика дисертації безпосередньо пов'язана з дослідженням фінансових інструментів і механізмів реалізації державної регіональної політики та логічно доповнює зазначену наукову тематику в частині фінансової децентралізації й розвитку територіальних громад.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Зміст дисертаційної роботи свідчить про достатній рівень теоретичної та методологічної підготовки здобувача. Сформульовані в роботі наукові положення, висновки та рекомендації є послідовними, методологічно виваженими та достатньо аргументованими. Автору вдалося досягти визначеної мети та завдань.

Методологічною основою дисертації є поєднання загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема системного та інституційного підходів, структурно-функціонального аналізу, економіко-статистичних методів, індексного аналізу, моделювання та експертно-аналітичних процедур. Такий інструментарій відповідає поставленим завданням і забезпечує комплексний характер дослідження фінансових механізмів розвитку територіальних громад.

Достовірність результатів підтверджується використанням офіційних статистичних даних, матеріалів центральних органів виконавчої влади, інформаційних ресурсів органів місцевого самоврядування, а також аналітичних звітів міжнародних організацій і програм технічної допомоги. Вагомим підтвердженням наукової обґрунтованості результатів є їх апробація на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях та публікація основних положень у фахових наукових виданнях.

Структура і зміст дисертаційної роботи. Відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота вирізняється логічною побудовою, внутрішньою послідовністю викладу матеріалу та завершеністю наукового дослідження. За структурою дисертація включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки, загальний обсяг дисертаційної роботи становить 182 сторінки комп'ютерного тексту, з яких 145 сторінок основного тексту, що повністю відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії як за обсягом, так і за змістовним наповненням.

Наукова новизна одержаних результатів

У дисертаційній роботі отримано наукові результати, що характеризуються новизною та мають істотне значення для розвитку науки публічного управління та адміністрування.

Обґрунтовано управлінську інтерпретацію фінансового механізму розвитку територіальних громад як інструменту реалізації місцевої публічної політики, що поєднує фінансові ресурси, інституційні умови та управлінські процедури в єдину систему прийняття та реалізації управлінських рішень, орієнтованих на досягнення стратегічних цілей розвитку громад.

Удосконалено підходи до структурної побудови фінансового механізму розвитку територіальних громад шляхом виокремлення та функціонального узгодження його ключових складових, що забезпечують зв'язок між процесами формування фінансових ресурсів, їх розподілу, використання та контролю у системі публічного управління на місцевому рівні.

Розвинено методичні засади оцінювання ефективності фінансового механізму розвитку територіальних громад через запровадження комплексної системи показників, яка дозволяє оцінювати не лише фінансові результати, а й управлінську результативність та ступінь досягнення цілей місцевої публічної політики.

Набули подальшого розвитку наукові підходи до стратегічного управління фінансовими ресурсами територіальних громад в умовах підвищеної невизначеності, зокрема воєнного стану та післявоєнного відновлення, що дало змогу обґрунтувати фінансовий механізм як інструмент забезпечення інституційної стійкості та адаптивності громад.

Отримані результати формують цілісне наукове бачення фінансового механізму розвитку територіальних громад у системі публічного управління та адміністрування та розширюють науково-методичну базу спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Практичне значення результатів дослідження

Результати дослідження можуть бути використані при оцінюванні фінансової спроможності територіальних громад, обґрунтуванні пріоритетів розподілу бюджетних ресурсів, розробленні програм соціально-економічного розвитку та планів відновлення громад в умовах воєнного і повоєнного періодів. Запропоновані методичні інструменти створюють можливість для підвищення обґрунтованості управлінських рішень та посилення результативності місцевої фінансової політики.

Окремі положення дисертаційної роботи вже знайшли практичне застосування у діяльності органів місцевого самоврядування (Бучанської та Менської міських рад) та у законотворчій діяльності Верховної Ради

України, а також використовуються в освітньому процесі НУ «Чернігівська політехніка» під час викладання навчальних дисциплін з публічного управління та адміністрування. Практичне впровадження результатів дослідження підтверджує їх прикладну спрямованість і можливість використання у діяльності органів публічної влади та освітніх установ.

***Повнота викладення наукових результатів дисертації
в опублікованих працях***

Основні наукові результати дисертаційного дослідження достатньо повно висвітлено у 10 наукових публікаціях автора, зокрема 3-х у фахових наукових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному науковому журналі та 1 стаття у виданні яке індексується в наукометричній базі Web of Science, що засвідчує про належний рівень апробації отриманих результатів.

Дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 19 травня 2023 р. № 502), у частині дотримання встановленої кількості наукових публікацій, повної відповідності опублікованих результатів матеріалам дисертації та належної апробації основних наукових положень.

Кількість і характер публікацій відповідають вимогам чинного законодавства щодо присудження ступеня доктора філософії.

Дотримання норм академічної доброчесності

В ході аналізу дисертаційної роботи не виявлено порушень принципів академічної доброчесності. Автор коректно використовує наукові джерела, належним чином оформлює посилання та дотримується вимог законодавства про авторське право.

***Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви, зауваження
на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям дискусії
під час захисту дисертації***

Дисертаційна робота виконана на високому науково-практичному рівні, однак, необхідно зазначити що в ній наявні окремі дискусійні аспекти, які не знижують загальної наукової цінності дослідження, але можуть бути враховані в подальших наукових розвідках автора.

1. У дисертаційній роботі достатньо ґрунтовно розкрито теоретико-методологічні засади дослідження, однак дискусійним залишається питання чіткого розмежування запропонованих автором підходів із суміжними науковими концепціями, що вже використовуються у вітчизняній та

зарубіжній науковій літературі. Більш виразне акцентування авторської позиції дозволило б чіткіше окреслити межі наукової новизни.

2. Запропоновані в роботі аналітичні моделі та інструменти є методично обґрунтованими, проте їх прикладний потенціал міг би бути додатково посилений шляхом розширення емпіричної бази дослідження або залучення альтернативних джерел даних, що дало б змогу підвищити репрезентативність отриманих результатів.

3. Окремі практичні рекомендації, сформульовані за результатами дослідження, мають узагальнений характер і потребують подальшої конкретизації з урахуванням різних умов функціонування об'єктів управління. Деталізація механізмів їх упровадження сприяла б підвищенню прикладної цінності дисертаційної роботи.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Сороки Віталія Анатолійовича на тему «Формування фінансового механізму розвитку територіальних громад» є цілісним, самостійним і завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну та суспільно значущу тему. Отримані в межах дослідження результати характеризуються науковою обґрунтованістю, наявністю елементів наукової новизни та практичною спрямованістю, що зумовлює їх теоретичну й прикладну цінність для розвитку науки публічного управління та адміністрування.

За змістовним наповненням, структурою та рівнем наукового оформлення дисертаційна робота відповідає вимогам чинних нормативно-правових актів, які регламентують підготовку та захист дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Сукупність отриманих результатів дає підстави для висновку, що автор дисертації, Сорока Віталій Анатолійович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

доцент кафедри менеджменту

та адміністрування

НУ «Чернігівська політехніка»,

к.держ.упр.

О.С. Лашук